

Пише: Горан Николић
понедељак, 05 јун 2023 12:41

Светска банка је у октобру 2022. објавила да је напредак у смањењу екстремног сиромаштва успорен или негде чак и заустављен, а да су прогнозе за наредних неколико година неизвесне, што је последица кризних догађаја од 2020. Последично, док земље Запада имају проблеме са снажно успореним растом, многе сиромашне државе се суочавају са ризиком дужничких криза. Да би ова 2020-е у песимистичном сценарију могле постати изгубљена деценија, гледајући глобални раст и развој, постало је становиште и међународних институција каква је Светска банка. Наиме, у најновијој студији те организације упозорава се на ризик од деценије спорог раста. Док ће богати имати средства да ублаже пад прихода, исто се не може рећи за припаднике сиромашне и ниже средње класе широм планете, које ће надоласећа криза најтеже погодити.

Шакарта, мај 2023.

На почетку новог миленијума а закључно са почетком пандемије Ковида, и поред много расправа о кризи, економском успоравању или слому друштвеног поретка, академска јавност била је доминантно оптимистична у погледу будућег економског развоја, посебно у земљама „Трећег света“. Изгледало је неупитно да човечанство доживљава брз и одржив напредак, како она његова десетина која живи у земљама „колективног Запада“ (англофона Северна Америка, ЕУ, Јапан, Јужна Кореја, Аустралија, Нови Зеланд, Израел, Сингапур), тако и „осталих“ 90%. Мноштво оптимистичних књига и чланака је публикувано указујући да свет „постаје много, много бољи“ и то прилично брзо. Здравствена заштита се побољшавала, смртност је опадала (и код новорођенчади и код одраслих), ширила се писменост и, најважније, сиромаштво, а посебно екстремно сиромаштво (приход мањи од 2,15 долара дневно, праг постављен од стране Светске банке), брзо је опадало. Милијардер Бил Гејтс, Стивен Пинкер са Харварда, као и некадашњи колумниста *Њујорк тајмса* Николас Кристоф (који је сваку претходну годину проглашавао најбољом икада), били су, поред осталих, протагонисти оваквог становишта. Импликације су биле јасне: критикујте структуру глобалне економије колико год хоћете, али чинило се очигледним да систем релативно [добро функционише](#)

Почевши од 2020, има много назнака да такав поглед на глобални развој губи своју кохерентност. Састанци ММФ-а и Светске банке у Вашингтону у априлу ове године били су праћени мрачним предвиђањима могуће продужене глобалне рецесије. Док се претпостављало да ће спој криза са којима се свет суочавао у протекле три године – пандемија Ковид-19, поремећаји ланца снабдевања, рат у Украјини и резултирајућа појава глобалне инфлације (узрокована пре свега енергетским шокovima) и финансијска превирања – имати пролазне ефекте на глобалну економију, нови подаци сугеришу да ће тренутно економско успоравање трајати дуже него што се првобитно очекивало. Низ повећања каматних стопа од стране америчке, европске и осталих великих централних банака довео је до повећања дугова јавног и приватног сектора на највиши ниво у деценијама, тиме повећавајући ризик од финансијске нестабилности.

Оптимизам с почетка овог столећа снажно је уздрман. Светска банка је већ у октобру 2022. објавила да је напредак у смањењу екстремног сиромаштва успорен или негде чак и заустављен, а да су прогнозе за наредних неколико година неизвесне, што је последица кризних догађаја од 2020. Последично, док земље Запада имају проблеме са снажно успореним растом, многе сиромашне државе се суочавају са ризиком дужничких криза. Да би 2020-е у песимистичном сценарију могле постати изгубљена деценија гледајући глобални раст и развој, постало је становиште и међународних институција са

Богати ће се снаћи, цех ће платити средње и ниже класе

Пише: Горан Николић
понедељак, 05 јун 2023 12:41

референтним експертима каква је Светска банка. Наиме, у [најновијој студији](#) те организације упозорава се на ризик од деценије спорог раста. Док ће богати имати средства да ублаже пад прихода, исто се не може рећи за припаднике сиромашне и ниже средње класе широм планете, које ће надолазећа криза најтеже погодити.

Генерална директорка ММФ-а Кристилина Георгиева, са председником и извршним директором ПејПала Деном Шулманом, копредседавајућом Фондације Била и Мелинде Гејтс Мелиндом Френч Гејтс и суоснивачом "Инфосис Технолоџис" Нанданом Нилеканијем током пролећног састанка ММФ-а и Светске банке, Вашингтон, април 2023.

Истина, песимистични погледи на светски развој и дистрибуцију дохотка нису новина. Већ од 1960-их многи економисти су уочавајући, али и често пренаглашавајући, разлике у нивоу развоју између земаља тврдили да постоје две глобалне економије, од којих је прва Глобални север (богатије и „економски развијеније“ земље, као што су оне у Европи и Северној Америци), а остатак је Глобални југ.

Утемељеност мрачних предвиђања

Имајући у виду да се свет дефинитивно суочава са великим изазовима, није изненађење појава све више катастрофичних сценарија. Међу њима је не тако ретка релативизација глобалног развоја након Другог светског рата, и посебно од 1980, те од 2000. Ипак, и поред бројних критички настројених анализа или памфлета, чини се да је одговор на често и неизговорено питање „да ли је данашње најбоље од свих времена“, и посебно да ли је епоха у којој живимо најбоља за не-западни свет (појам под којим подразумевамо све државе осим оних у западној Европи, те „Англосферу“: САД, Канада, Аустралија и Нови Зеланд), по апсолутним показатељима животног стандарда је потпуно једнозначан и без дилеме потврдан.

Наиме, вероватно најмање лош показатељ животног стандарда, бруто домаћи производ *per capita*

по куповној моћи – БДП

pc

ППП (који елиминише разлике у ценама истих производа и услуга у различитим државама) за не-западне земље (као и за државе Запад) тренутно је виши него икада. Према последњој расположивој години (2018) из најутицајније архиве података за БДП у свету

[Maddison Project Database](#)

, тај индикатор, изражен у сталним ценама (дакле куповна моћ је „преносива“ током времена, односно ефекат инфлације је елиминисан) за практично све државе, и наравно регионе, света виши је него што је био у пређашњим годинама и деценијама.

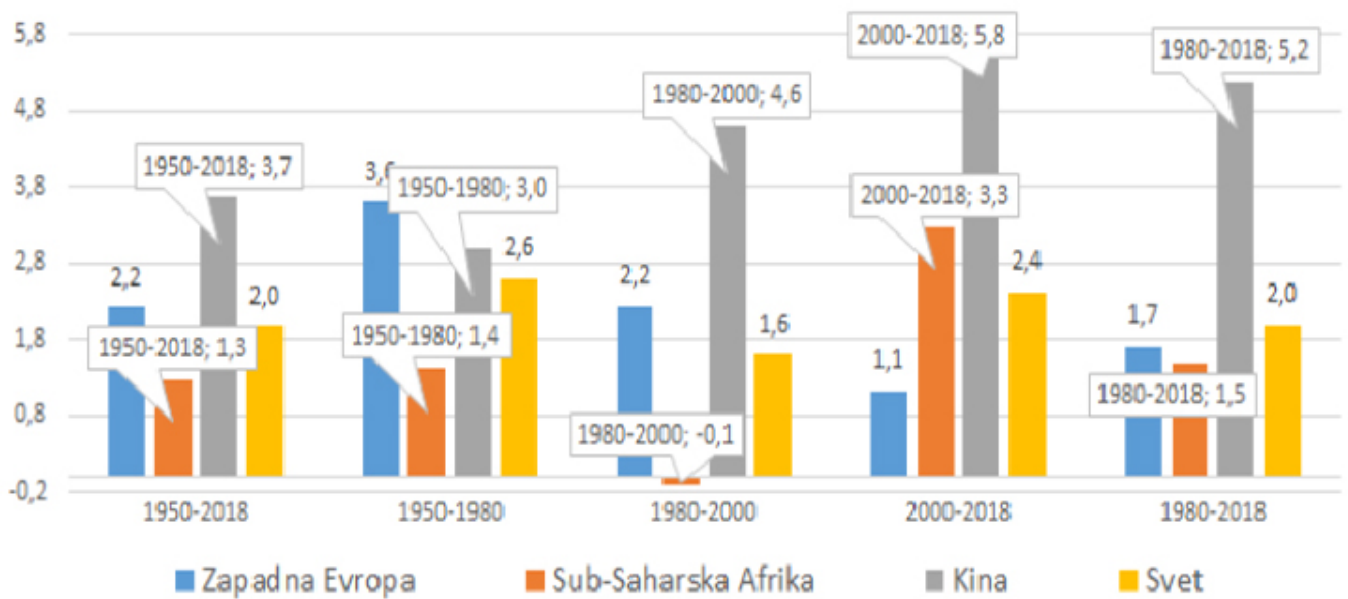
Богати ће се снаћи, цех ће платити средње и ниже класе

Пише: Горан Николић
понедељак, 05 јун 2023 12:41

Prosečne stope rasta BDP-a per capita po kupovnoj moći 1950-2018.

(izračunato na osnovu Maddison Project Database)

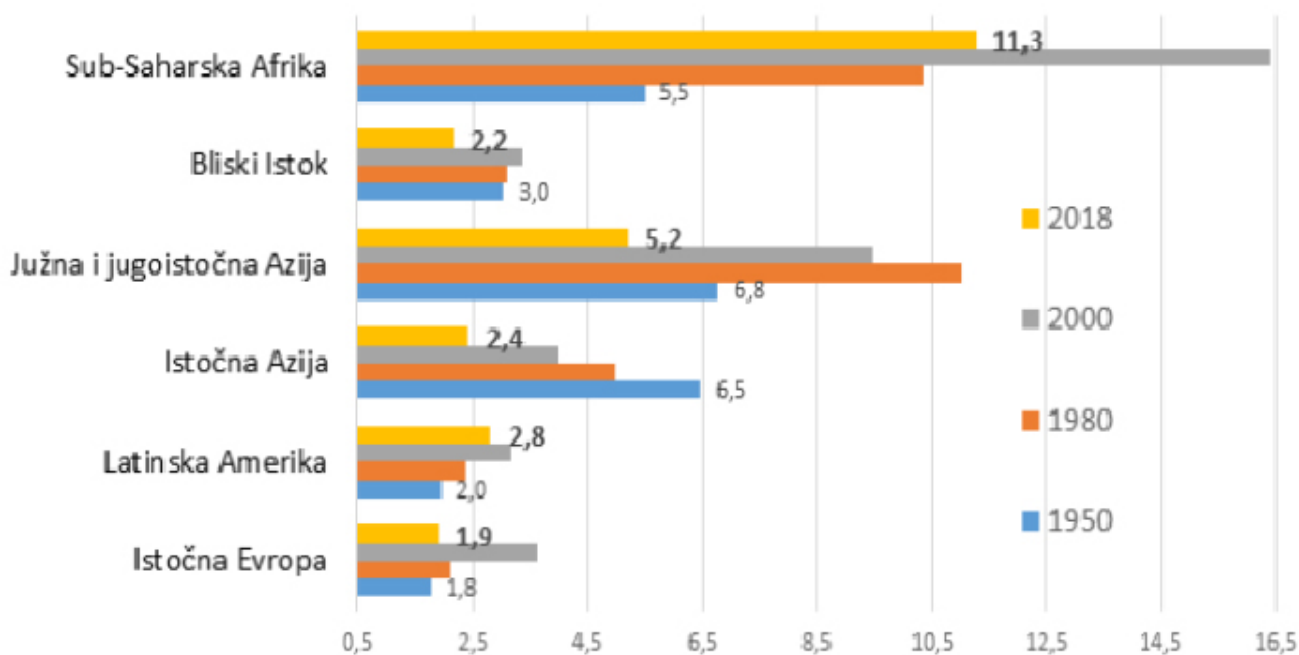
Prosečne stope rasta BDP-a per capita po kupovnoj moći 1950-2018. za regione sveta (u %)

period	Zapadna Evropa	Istočna Evropa	'ostatak' Zapada	Latinska Amerika	Istočna Azija	Južna i jugoistočna Azija	Bliski Istok	Sub-Saharska Afrika
1980-2018.	1,7	1,9	1,7	1,3	3,6	3,7	2,7	1,5
1950-1980.	3,6	3,0	2,2	2,9	4,5	1,9	3,5	1,4
1950-2018.	2,2	2,1	1,7	1,7	3,5	2,6	2,7	1,3
2000-2018.	1,1	4,7	1,1	1,8	3,9	4,5	3,7	3,3
1980-2018.	1,7	1,9	1,7	1,3	3,6	3,7	2,7	1,5

Proračuni autora na osnovu: Maddison Project Database (2020)

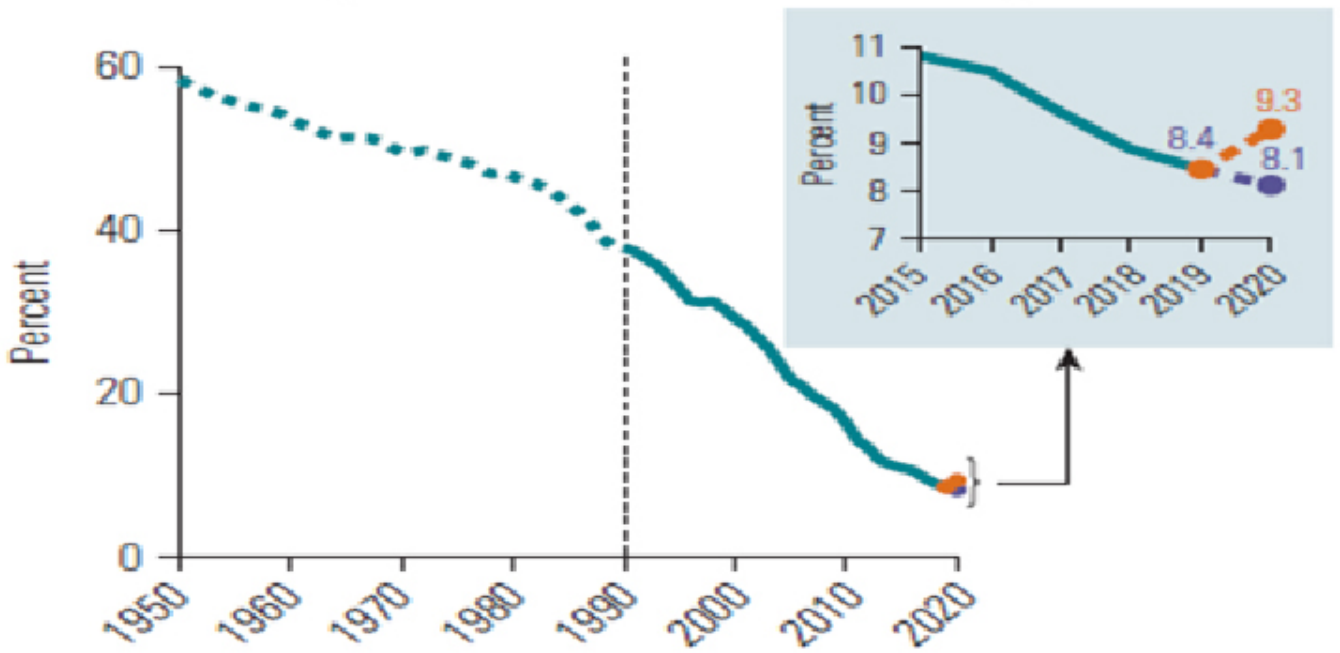
Koliko puta je BDP po glavi stanovnika Zapadne Evrope (po kupovnoj moći) veći od ostalih regiona sveta?

Proračuni autora na osnovu: Maddison Project Database (2020)

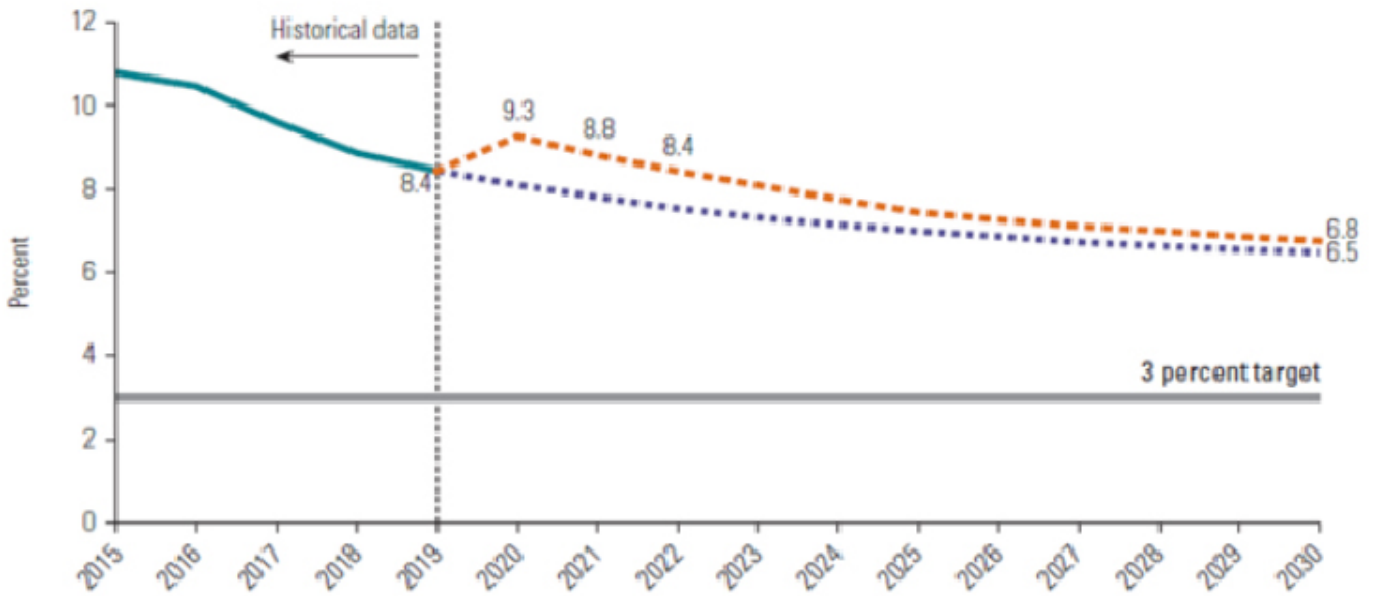

Богати ће се снаћи, цех ће платити средње и ниже класе

Пише: Горан Николић
понедељак, 05 јун 2023 12:41

a. Poverty rate

Богати ће се снаћи, цех ће платити средње и ниже класе

Пише: Горан Николић
понедељак, 05 јун 2023 12:41

